

21.92x26.17	1/7	42	עמוד	מצב הרוח	08/03/2024	89550565-3
מכללת הדסה פרופ' ברטולד פרידלנדר - נשיא מכללת הדסה - 82040						

אקדמיה בעידן מלחמה

האקדמיה הישראלית, שעד ל-7 באוקטובר התכוננה לפתיחת עוד שנת לימודים רגילה, שגרתית, נאלצה - ככל שאר המוסדות בארץ - להיערך במהירות למצב החירום, שדרש שינויים מערכתיים ולימודיים רבים // כל מוסדות האקדמיה דחו בשבועות לא מעטים את מועדי פתיחת שנת הלימודים תשפ"ד, והכינו תכניות לימודים ופעילות מיוחדות, כולל התנדבות הסטודנטים לדרישות המצב המיוחד // הסטודנטים במכללות להכשרת מורים התנדבו, בין היתר, להוראה בכיתות המפונים שהתמקמו זמנית בירושלים, ואחת המכללות אף הפכה את הקמפוס שלה למעון זמני למשפחות מפונים // כעת ממקדים מאמץ בחזרה לשגרה, למרות שחלק מהסטודנטים עדיין מגויסים

28.48x37.47	2/7	43	עמוד	מצב הרוח	08/03/2024	89550567-5
מכללת הדסה פרופ' ברטולד פרידלנדר - נשיא מכללת הדס - 82040						

שיתאימו לאווירה הכללית. הלימודים אצלנו חיים ונושמים את מה שקורה בחוץ. הסטודנטים והסטודנטיות יוצרים את מה שבעולמם עכשיו. זה כוחה של האמנות. ולכן הקורסים, הפקות התיאטרון והתערוכות שלנו, הוסבו להתמודדות עם המצב.

"באף היבט לא חזרנו לשגרה מחש"

הרב שמואל שנהב, ראש ביה"ס לתואר שני, מכללה ירושלים: "במכללה ירושלים צבור הלומדים והלומדות הינו מגוון החל בלוחמים ששרתו בפועל, נשות הלוחמים ובני משפחותיהם, מורים ומורות מהמגזר החרדלי ומהמגזר החרדי. מיד לאחר פריצת המלחמה ועוד בטרם התחיל סמסטר א' בקשנו ליצור שתי רשימות ולבצע ביניהם שידוכים וחיבורים. רשימה אחת של צרכי המנהלים מבחינת כח אדם חסר ורשימה שניה של לומדי תואר ראשון בהוראה שאינם מגויסים ולומדי תואר שני אשר ירתמו להיכנס לכתות להוראה אם במסגרת ההתנסות ואם במסגרת תוספת שעות עבודה בכדי להשלים את החסר. אנשי המערכת שהיו מופקדים על המבצע דווחו על הרתמות ומת מענה אשר חזר למלא את השורות ואף יצר חיבורים להמשך (וכמובן גם בשלוב שבין

הרב ד"ר חנן יצחקי, מכללת אפרתה: "כמו כל המוסדות להכשרת מורים, גם אנחנו התחלנו את הלימודים הסדירים בתחילת חודש דצמבר, אבל את ההתנסות המעשית בבתי הספר ובגנים, התחלנו עד כמה שאפשר ברגע שמוסדות החינוך נפתחו; בחלק מהמקומות בתחילת נובמבר, ובחלק מהם אף קודם לכן".

ד"ר אפרת גרוסמן, ראש המכללה האקדמית 'אמונה' לאמנויות ועיצוב, ירושלים: "כמו בשאר האקדמיות, גם אצלנו ב'אמונה', הסמסטר התקצר. פתחנו את היום הראשון עם השאלה מה מקום האמנות במלחמה ומשם יצאנו לבירור, שעל בסיסו עשינו שינויים והתאמות בחלק מן הקורסים בכדי

"פתחנו את היום הראשון עם השאלה מה מקום האמנות במלחמה ומשם יצאנו לבירור, שעל בסיסו עשינו שינויים והתאמות בחלק מן הקורסים בכדי שיתאימו לאווירה הכללית"

מלחמת עזה שנחתה עלינו בעקבות אירועי ה-7 באוקטובר, זיעזעה מוסדי ארץ. אין כמעט משפחה בישראל שלא מצאה עצמה מעורבת, בדרך זו או אחרת, בייסורי המלחמה; ואין מוסד או גוף כלשהו בישראל שלא נשתבשה שגרת התנהלותו מחמת אירועי המלחמה הקשה, הבלתי צפויה. מטבע הדברים, גם היכלי האקדמיה בישראל מצאו עצמם באוקטובר האחרון מול מצבים בלתי צפויים, בלתי אפשריים. מטבע הדברים, הסטודנטים במוסדות האקדמיה הם הראשונים המגויסים להגנת העם, מהלך קיומי חיוני שמרוקן את הכיתות מן הסטודנטים שוחרי הדעת. וגם מוסדות שבהן רק סטודנטיות, התקשו לפעול במצב החירום הפתאומי, שהרי ברוב המקרים הסטודנטיות הללו נשואות למשרתי מילואים שהוזעקו למלחמה על עצם הקיום.

המלחמה עדיין לא תמה, וגם כיום, חמישה חודשים אחר מיתקפת החמאס בעוקף עזה, החיים טרם חזרו למסלולם התקין - וספק אם יחזרו בזמן הקרוב. אבל יש תחושה (בלתי מוצדקת כשלעצמה) של איזושהי התרופפות במתח, וזה אולי הזמן לשמוע רשמים ולקחים ראשונים מתקופת חמשת החודשים הראשונים למלחמה, כפי שנחוו בהיכלי האקדמיה בישראל.

כיצד הגיבה המכללה במרוצת ימי המלחמה הקשה? במה התבטאה ההריגה מן השגרה?

22.37x27.87	3/7	44	עמוד	מצב הרוח	08/03/2024	89550568-6
מכללת הדסה פרופ' ברטולד פרידלנדר - נשיא מכללת הדסה - 82040						

גם סטודנטים מתקבלים כיום במכללת 'אמונה': צילום יורם בוזגלו

המגורים הדתיים)“.

טובה מרקוביץ', רכזת מילואים מוסדית, הקריה האקדמית אונו: "המלחמה דחתה את מועד פתיחת שנת הלימודים לאמצע נובמבר וגם אז הועברו מרבית השיעורים של הסמסטר הראשון להוראה בזום. כל השיעורים צולמו והוקלטו על מנת שכל סטודנט יוכל לצפות בהם במועד מאוחר יותר ככל שירצה".

פרופ' ברטולד פרידלנדר, נשיא המכללה

”לא ניתן להגדיר את המציאות מאז השבעה באוקטובר כשגרה, בוודאי כשמדובר בפעילויות של מוסדות אקדמיים שקהל שלהם הינו אותם צעירים שהתגייסו למילואים ויצאו להגן על כולנו“

החזית, וכך יכלו אותם תלמידים להמשיך ולקיים שגרת לימודים“.

הרב ד"ר חנן יצחקי, מכללת אפרתה: "מיד בתחילת המלחמה, כאשר מוסדות החינוך נסגרו, והגיעו מפונים רבים לירושלים הבנו שהשנה תהיה אחרת. לאחר שנות הקורונה כבר היתה לנו תוכנית של למידה מרחוק לסטודנטיות, וגם למוסדות החינוך שבהם אנו עושים התנסות מעשית, כך שיחסית 'התרגלנו' לשינוי בצורה מהירה. לאחר ששנת הלימודים כבר נפתחה, קיצרנו את שני הסמסטרים של השנה, וכן את תקופת בחינות. אנו פועלים לפי דרישות המל"ג בהקלות למגוייסיים. אצלנו במכללה יש הרבה נשות מגוייסיים עם ילדים, שאפשרנו להן להתחיל את יום הלימודים בשעה 10.00, ולסיים אותו בשעה 15.00 - וזאת כדי לנסות ולהקל עד כמה שאפשר“.

ד"ר אפרת גרוסמן, מכללת 'אמונה': "מיד אחרי שמחת תורה היה ברור שהשנה הולכת להיראות

ד"ר אפרת גרוסמן. צילום שילת מזרחי

”במקום לפתוח את השנה האקדמית כמתוכנן, הועמדו הכיתות, המעבדות, המעונות ובית המדרש לרשות בתי ספר, ישיבות תיכוניות ואולפנות מפונים מן היישובים שבקווי החזית“

אחרת בכל מובן: מפונות, מפונים, מגוייסיים רבים, חלקם עד עכשיו. מיד התכנסנו ויצרנו צוותי עבודה חדשים שכללו קשר אישי ומעקב מול הסטודנטים, הסטודנטיות והצוות. בצד האקדמי, דאגנו לסדרת סדנאות ושיעורים מרתקים בזום, שהתקיימו יום יום עד לפתיחת שנת הלימודים. כל המרצים בכל המחלקות לקחו בכך חלק ואנו גאים בהם מאוד על כך. גם צ'ופר מתוק נשלח לכלל המגוייסיים והמגוייסות ובני משפחותיהם ומלגות עזרה למי שצריך“.

פרופ' ברטולד פרידלנדר, נשיא המכללה האקדמית הדסה: "כבר בימים הראשונים ניכר היה שאנחנו בדרך למלחמה ממושכת שנשענת על סטודנטים ואנשי סגל ברחבי הארץ, שישרתו ומשרתים במילואים. ככל שהימים חלפו הבנו שאין מנוס מדחיית פתיחת הלימודים האקדמיים ובניית לוח שנה אקדמי מחודש. ביצענו שינויים משמעותיים בהיקפי הלימודים, הקמנו מרכז תמיכה טלפוני לסטודנטים ואנשי סגל ובנינו חבילת סיוע והקלות משמעותית למשרתי המילואים ובני/בנות זוג. הדבר המשמעותי ביותר שניתן לומר בהקשר זה הוא, שעד היום אנחנו מתאימים לכל משרת מילואים את החליפה האישית שמתאימה לו. הכל מתוך מטרה לסייע

האקדמית הדסה, ירושלים: "באף היבט של החיים לא ניתן להגדיר את המציאות בישראל מאז השבעה באוקטובר כשגרה. על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בפעילויות של מוסדות אקדמיים שקהל היעד הטבעי שלהם הינו אותם צעירים שהתגייסו למילואים ויצאו להגן על כולנו. המלחמה השפיעה על האקדמיה בישראל באופן משמעותי. תחילת השנה נדחתה וגם כאשר התחלנו באיחור של יותר מחודשיים, כל צעד שנעשה מאז לוקח בחשבון ומושפע מהמלחמה. קהילת המכללה ספגה 5 אבידות מאז הטבח הנורא: ד"ר חיים כצמן ז"ל, רס"ן אוריאל ביבי ז"ל, יצחק לוי ז"ל, רס"ב עידו רוזנטל ז"ל וחנן דרורי ז"ל - יהי זכרם ברוך“.

הרב ד"ר משה רחימי דיקן אקדמי במכללת תלפיות וד"ר מיכל פלדמן דיקן הסטודנטים בתלפיות: "עם פרוץ המלחמה, נערכנו לתת מענה רגשי מידי לסטודנטים שהרגישו צורך בכך וערכנו סדרה של סדנאות חוסן בזום. כמו כן ערך סגל המכללה ערך שיחות טלפוניות עם סטודנטים וסטודנטיות והציע אוזן קשבת ותמיכה. מרצים עם זיקה טיפולית עמדו לרשות הסטודנטים ונתנו סיוע במידת הצורך. בעקבות המלחמה, פתיחת השנה האקדמית נדחתה ונפתחה באיחור. לאחר פתיחת השנה, נערך מתווה התאמות שמטרתו להקל על הסטודנטים לצלוח את השנה האקדמית לאור המציאות המתאגרת. בהמשך צימצמה המכללה את תקופת הבחינות ונעשתה התאמה והתייחסות מכילה למגוייסיים ולנשותיהם“.

מתי הבנתם שהשנה הזו תהיה בלתי שגרתית ומה הפעולות שנקטתם?

פרופ' דן בוכניק, רקטור המרכז האקדמי לב: "בעקבות דחיית פתיחת שנת הלימודים האקדמית, החלטנו לנצל את העובדה שהקמפוסים נשארו שוממים, כדי לארח בקמפוס לב ובקמפוס טל, מספר מוסדות חינוך שפנו עקב המלחמה. במקום לפתוח עבור אלפי הסטודנטים שלנו את השנה האקדמית כמתוכנן, הועמדו הכיתות, המעבדות, המעונות ובית המדרש לרשות בתי ספר, ישיבות תיכוניות ואולפנות מפונים מן היישובים שבקווי

הקמפוס החדש של מינהל הציונות הדתית, קריה אקדמית אונג. צילום דוברות

במילואים; והאתגר השני עדיין מתמשך וימשיך עד לתחילת השנה האקדמית הבאה והוא ההתמודדות היום יומית עם הסיוע לסטודנטים ובני/בנות זוג שנעדרים בשל המאמץ המלחמתי, מציאות שתלווה אותנו ככל הנראה עוד תקופה ארוכה. ההתמודדות עם שני האתגרים הללו היתה מוצלחת בעקבות היכולת שלנו במכללה גם בשגרה ולבטח בשעת חירום, לראות את הסטודנט היחיד ולתת לו מענה אישי מתוך מטרה להוביל אותו להצלחה בלימודים. את אותה הגישה הבאנו להתמודדות עם האתגרים והקשיים שהמלחמה יצרה."

הרב שמואל שנהב, מכללה ירושלים: "המכללה שימשה כעין 'עוגן של יציבות' וכמודלינג ללמידה היברידית גמישה ומותאמת למצב. הדברים באו לידי ביטוי בכך שנפתחו תוכניות שונות לצורות למידה היברידיות המותאמות למשרתים ולנשותיהם, הן בהקלטות שעורים התאמת מטלות ועוד, אך עם שמירה על רציפות למידה מבלי לאבד סמסטר."

התנסות מעשית במלונות המפונים

הרב ד"ר חנן יצחקי, מכללת אפרתה: "בירושלים היו ועדיין ישנם מפונים מערי הדרום שמשוכנים במלונות. עודדנו את הסטודנטיות לעשות את ההתנסות המעשית במלונות של המפונים. בנוסף, כל סטודנטית שהתנדבה בכל תחום במשך המלחמה (חינוך, חקלאות, איסוף וחלוקת ציוד להיילים ולאנשי הדרום וכו'), קיבלה פטור מקורס אחד או שניים, לפי כמות שעות ההתנדבות שלה (ותודה לד"ר חיים רביב שריכז את כל נושא ההתנדבות במכללה). גם הצוות המנהלי וכמה מרצים יצאו להתנדב בחלוקת תוצרת חקלאית של תושבי הדרום. מרצות רבות פעלו וריכזו תוכניות לימודים בהתנדבות במרכזי המפונים בים המלח, בגוש עציון ובירושלים."

מה היתה תרומתכם, אם היתה, למאמץ המלחמתי הכולל?

טובה מרקוביץ', הקריה האקדמית אונג: "ככל שהשאלה נוגעת לסיוע לעניינים אשר אינם בליבת העשייה של הקריה האקדמית אונג, ניתן לציין שבקריה הוקם מרכז טראומה לסיוע בנפגעי הטראומה הרבים - בפן הקהילתי, לאומי ואישי. כמו כן, הקריה היתה ועודנה

"בוגרינו נמצאים בחזית הפיתוח של מערך ההגנה האקטיביסטי הרב שנכבתי: מערכת החץ, פיתוח מערכת קלע דוד, מערכות מכ"ם וגלאי המשמשות את מערכת כיפת ברזל ואף מערכת מגן אור ליירוט טילים ורקטות באמצעות לייזר"

פרופ' ברטולד פרידלנדר, אקדמית הדסה: "האתגר הראשון היה הערכות לשנת לימודים אקדמית מקוצרת, כאשר חלק מהסטודנטים עדיין משרת

הרב ד"ר משה רחימי, תלפיות. צילום איתמר טף

לכולם לצלוח את שנת הלימודים האקדמית על הצד הטוב ביותר."

טובה מרקוביץ', קריה אקדמית אונג: "מיד עם תחילת הלחימה הנהלת הקריה האקדמית ודיקני הפקולטאות התכנסו ונערכו ל: (1) פתיחת שנה מאוחרת. (2) לימודים מרחוק והקלטתם. (3) הקמת מערך מילואים מיוחד בדיקנט הסטודנטים על מנת להוות כתובת לפתרונות אקדמיים, כלכליים ורגשיים של הסטודנטים. (4) מינוי איש סגל מכל פקולטה לקשר וטיפול בכל חייל/ת מילואים או נפגעי ה-7 (באוקטובר). (5) הוקמה קרן מלגות לטובת חיילי המילואים/מפונים/נפגעים וכיו"ב. (6) הוקם מערך תמיכה רגשית בכל סטודנט שחש צורך בכך. (7) הוקם צוות אקדמי ייעודי לסייע בידי כל מי שחזר במהלך הסמסטר ללימודים להשלים את החומר ככל יכולתו. (8) מערך הקלות ופטורים אקדמיים בהתאם לאורך שירות המילואים."

הרב ד"ר משה רחימי, תלפיות: "כבר בשבוע הראשון הבנו לאן נושבת הרוח. ועל כן, נערכנו במכללה על ידי רכישת ציוד מתקדם ללמידה מרחוק לחלק מהקורסים. העברנו סדנאות ריעון לסגל על למידה מרחוק, על דרכי הערכה חלופיות, על למידה רגשית-חברתית, וסדנאות העצמה וחוסן. סדנאות לסטודנטים, בעיקר לשנתון א', על למידה מרחוק, על דרכי התמודדות וניהול זמן, וכן בנושא חוסן אישי."

הרב שמואל שנהב, מכללה ירושלים: "המכללה ירושלים ביקשה וב"ה הצליחה לנצל את המצב שנוצר דווקא להוראה והכשרת מורים ומנהלים לעידן של 'אי ודאות' (קורונה, מלחמה וכיוצ"ב ויש אומרים שבתחום הניהול זו היא השגרה...). הדברים באו לידי ביטוי בתכני קורסים שעוצבו והשתנו מחדש כאשר מוקד ההכשרה היה בהתאמה לעידן החירום והאי ודאות שמורה, מנהל וכל איש צוות נתקל ועתיד להי תקל בו במהלך עבודתו. הלימודים אף התאפיינו ביתר יישומיות פיזית ורעיונית: פיזית בתרגול בשטח (ביקורים לימודיים בבתי הספר עצמם ועוד), ורעיונית בנגיעה ובהעמקה בסוגיות שמתעוררות דווקא בעידן שכזה.

כיצד התגברתם על הקשיים הבלתי צפויים?

ד"ר מיכל פלדמן, תלפיות. צילום איתמר טף

21.68x27.99	5/7	48	עמוד	מצב הרוח	08/03/2024	89550570-9
מכללת הדסה 1909' ברטולד פרידלנדר - נשיא מכללת הדס - 82040						

עבודות חזקות של סטודנטיות, בוגרות ומרצות שלנו. שלוש מן העבודות נבחרו להשתתף בתערוכה בינלאומית העוסקת בכך".

פרופ' ברטולד פרידלנדר, הדסה: "מאות אנשי סגל וסטודנטים התנדבו במהלך החודשים האחרונים ועדיין מתנדבים ברמה האישית. ברמה המכללתית, הובלנו פעילות בעזרת אחת המחלקות המובילות במכללה, המחלקה ללימודי תואר ראשון באופטומטריה. המחלקה יזמה בדיקות ראייה ומשקפיים בחינם למאות ממפוני הדרום ששוהים

"בדיקות ראייה ומשקפיים בחינם למאות ממפוני הדרום ששוהים במלונות בים המלח, בשיתוף פעולה עם המרכז הרפואי הדסה עין כרם וחברות בענף האופטיקה שתרמו משקפיים למפונים. מאז אותה יזומה, המרפאות בקמפוס פתחו את שעריהן למפונים רבים השוהים במלונות בירושלים ובחודשים האחרונים מאות מפונים הגיעו ונבדקו במרפאות. לחלקם הגדול אף הצלחנו להשיג תרומות למסגרות משקפיים ועדשות מגע".

הרב שמואל שנהב, המכללה ירושלים: "במכון קופרמן לחינוך יהודי בתפוצות במסגרת המכללה ירושלים ניתנה תמיכה של התמודדות בביטויי אנטישמיות ברחבי קהילות העולם. הדברים באו לידי ביטוי במתן מענה לתוכניות לימוד מותאמי המצב לחזוק זהות יהודית בתפוצות, מענה ואוורור רגשי ותוכניות SEL (לימוד רגשי חברתי), חיבור בין הלוחמים לקהילות בחו"ל, תוכניות 'אמץ חייל' ועוד".

כיצד הצלחתם להבטיח שלמרות השיבושים, הסטודנטים יקבלו את מלוא חומר הלימודים, או אולי הגעתם למסקנה שיש מקום לצמצם היקף החומר הלימודי?

הרב ד"ר חנן יצחקי, מכללת אפרתה: "במסגרות ההתנסות המעשית, השנה היא כמעט מלאה. לגבי הלימודים, כאמור, קיצרנו כל סמסטר בשלושה שבועות, וכל מרצה היה צריך להגיש סילבוס מקוצר לקורס, וכן הורדנו את מספר המשימות בקורסים המקוונים. ראשי החוגים והתוכניות תיאמו בין המרצים של כל תוכנית מי דורש עבודה בסוף הסמסטר, ומי מבחן, והכל כדי להקל על הסטודנטיות".

ד"ר אפרת גרוסמן, 'אמונה' ירושלים: "כל אתגר שכזה מדייק יותר את תכניות הלימודים ודרכי העברת החומר. גם בתקופת הקורונה השגנו דברים שלא היו קודם לכן. הסמסטר התקצר אך השתדלנו כמה שיותר לא לחתוך בחומרי הלימוד. יצרנו שבועות השלמה מרוכזים, ביטלנו את חופשת הסמסטר, העלינו חומרים רבים לאתר המכללה ולספריה, ובעזרת

הרב שמואל שנהב ראש ביה"ס לתואר שני, מכללה ירושלים

פרופ' דן בונניק, צילום מיכאל ארנבט

גדולה לכל אלו שמאפשרים את קיום 'השיגרה' שלנו בעורף.

"בנוסף, המכללה עודדה התנדבות בתחומי החינוך, הרווחה והחקלאות, כחלק מפרוייקט מעורבות חברתית. הפעלנו גם שירותי חונכות של סטודנטים למען סטודנטים. חיברנו סטודנטים שהיו זקוקים לליווי לימודי ולסיוע, לסטודנטים אחרים שיעזרו להם. בצד הכספי, הצענו סיוע כלכלי, באמצעות מלגות, לסטודנטים הזקוקים לכך".

ד"ר אפרת גרוסמן, 'אמונה': "סטודנטיות המכללה היו הראשונות לצאת לבתי הספר של המפונים ולשמש כמורות. הביקוש לסדנאות אמנות, תיאטרון, פלייבק, איפור ועיצוב בכלל, היה גבוה מאוד. היה ברור לכולם שזה מה שהילדים וההורים צריכים עכשיו. כך הובילו הסטודנטיות את בתי הספר בירושלים, באילת, בים המלח ועוד. פתחנו את המכללה לכל מי שהיה צריך, בנות השירות הלאומי משדרות ישנו אצלנו במעונות במשך חודש, מדרשת תל חי הגיעה לימי התרעננות ויצירה בסדנאות שלנו, הזמנו את משפחות המפונים בירושלים להשתתף בסדנת יצירה אצלנו ב'זילה' - הגלריה לאמנות עכשווית הפועלת במכללה, ואת הנשים לערב מרגש של תפילה עם אודה-ליה ברלין, ואפילו העברנו הדפסות לבית הדפוס של קיבוץ זיקים שעבר למלון מעלה החמישה. במיוחד אנחנו גאים בתערוכה מיוחדת שנפתחה אצלנו, העוסקת בהיבט הנשי של אירועי השבעה באוקטובר ובה

בית להכשרות שמקיימים כוחות הביטחון. משטרת ישראל כולה עברה הכשרות חוסן במתקני הקריה. כמו כן מתקני הקריה עמדו לטובת גביית עדויות מפגעי השבעה באוקטובר".

פרופ' דן בונניק, מכון לב: "במסגרת מרכז היזמות שרייבר לב-טק, יצרו סטודנטים ואנשי סגל שלא גויסו למילואים, פיתוחים טכנולוגיים מגוונים שסייעו במאמץ המלחמתי. הבולטים שבהם הינם כלים המסייעים למאבק ההסברתי. מטרתם של אמצעים אלו היא לא רק לשפר את תדמיתה של המדינה בשעת מלחמה, אלא בעיקר להילחם בתופעת הפייק ניוז האנטי ישראלי".

"מעורבים בפיתוח החץ מערכת קלע דוד ועוד"

"כמו כן, נערך מבצע 'אמץ לוחם', במסגרתו סטודנטים ואנשי סגל שלא התגייסו, למדו תורה עבור אלו שהתגייסו.

"בנוסף לכל זה יש לציין, שבוגרי המרכז האקדמי לב נמצאים בחזית הפיתוח של המערכות המרכיבות את מערך ההגנה האקטיביסטי הרב שכבתי של ישראל. אנו רואים את טביעות האצבע של בוגרינו למשל במערכת החץ, שביצעה במלחמה הזו את היירוט המבצעי הראשון שלה. בוגרינו מעורבים גם בפיתוח מערכת קלע דוד, מערכת מכ"ם וגלאי, המשמשות את מערכת כיפת ברזל ואף מערכת מגן אור ליירוט טילים ורקטות באמצעות לייזר".

ד"ר מיכל פלדמן, תלפיות: "היה חשוב לנו להבין את הקשיים של הסטודנטים ולעזור להם להתמודד בהצלחה עם הדרישות האקדמיות, על מנת לשמר רמה אקדמית נאותה, לצד הכלה ורגישות מקסימליות. כל השיעורים הועברו בזום והוקלטו. באופן זה יכול היה סטודנט ששירת במילואים או סטודנט שנאלץ להיעדר משיעור, להשלים את החומר. לכל סטודנט שגוייס, נבנתה תוכנית השלמה אישית, כזו שאפשרה לו להשלים את הקורסים שהחסיר. ההתאמות למפונים ולנשות המגוייסים הקלו באופן משמעותי על התפקוד

"שלוש מהעבודות האמנותיות של הסטודנטיות, שהוצגו עם שאר העבודות בתערוכה מיוחדת העוסקת בהיבט הנשי של אירועי השבעה באוקטובר, נבחרו להשתתף בתערוכה בינלאומית העוסקת בכך"

היומיומי לצד העמידה ביעדים האקדמיים. "אני, כדיוקן הסטודנטים, מקפידה להיות בקשר טלפוני עם כל המגוייסים והמגוייסות ולסייע להם בשיתוף ראשי המסלולים וראשי התוכניות השונות, להשלים את הסמסטר. אנו מאפשרים השלמת חובות, הארכה בהגשת מטלות, מבחנים במועדים מיוחדים ועוד. זו תרומתנו הקטנה והבעת תודה

21.4x28.28	6/7	עמוד 50	מצב הרוח	08/03/2024	89550571-0
מכללת הדסה פרופ' ברטולד פרידלנדר - נשיא מכללת הדסה - 82040					

לפני תחילת הלימודים והתחילו את השנה האקדמית באופן מסודר, מסייעים לחבריהם שחזרו ללימודים באמצע הסמסטר. עבור סטודנטים בשנה א' הוקם מערך של סרטוני הדרכה ולמידה, זאת בנוסף למערך של סטודנטים מצטיינים שסייעו להם להתחיל את השנה האקדמית. אנחנו עושים את מירב המאמצים כדי לסייע לכל הסטודנט שחוזר ממילואים וישנו שיה רצוף עם הסטודנטים בעניין הזה.

"בנינו מערכת מעקב מקוונת המתעדת את הטיפול בכל איש מילואים. המערכת מסייעת לגורמים השונים לתעל את הטיפול ומכוונית את הסטודנט לקבלת סיוע יעיל. נבנו קורסי צל למילואימניקים חוזרים באופן שהלמידה מתמשכת גם בתקופת המבחנים. מועדי המבחנים עבורם נקבעו בהתאם".

טובה מרקוביץ' קריה אקדמית אוננו: "בסמסטר ב' קיימת חזרה מסויימת לשגרה, תוך התחשבות רבה בסטודנטים המגויינים. כל השיעורים בכל התארים עדיין מוקלטים ומועלים לאתר כך שסטודנטים שאינם באפשרותם להגיע לשיעורים באופן סדיר בגלל השירות יכולים לראות את ההקלטה בזמן החופשי. חלק מגדול מהסטודנטים סיים את שירות המילואים אך חלק לא מבוטל מחזיק בצווי מילואים עתידיים".

הרב ד"ר חנון יצחקי, אפרתה: "המכללה ממוקמת בירושלים, כך שכמעט ולא היו טילים על העיר... בהחלטה נבונה ואמיצה החלטנו לחזור לשגרה מלאה (כמובן, עם ההקלות הנדרשות לאנשי הצבא ולגשרות המגויינים). הן בהתנסות המעשית והן בלימודים הסדירים - דבר שהוכיח את עצמו מעל ומעבר. הסטודנטיות שמחו לחזור ולפגוש את החברות, את ההווי הסטודנטיאלי, ואפילו את המרצים והמרצות... ההחלטה שלנו אמרה - שכשכל המשק חזר לשגרה, וכל מערכות החינוך בשגרה, אז מדוע המכללות יהיו שונות?"

פרופ' ברטולד פרידלנדר, מכללת הדסה: "כמו שכבר ענית, שגרה היא מילה שאינה מתאימה למציאות שלנו. אם כבר, ניתן לומר שאנחנו בתוך

טובה מרקוביץ' רכות מילואים מוסדית. הקריה האקדמית אוננו. צילום דוברות

פרופ' ברטולד פרידלנדר, מכללת הדסה. צילום שחר רגב

ההתאמות להן זכאים הסטודנטים והסטודנטיות, תקפות גם בסמסטר הנוכחי. סיכומי כל הקורסים וההקלטות יועלו לאתר הקורסים כדי לאפשר למידה מיטבית ככל שניתן".

האם כבר חזרתם לשגרה או שהשנה הזו תשפ"ד כולה תתנהל באורח בלתי שגרתית?

פרופ' דן בוכניק, מכוון לב: "בנינו מתווה הטבות כלכלי, רגשי ואקדמי, המשלב בין הדרישות האקדמיות והמקצועיות, לבין האתגרים שהמלחמה יצרה עבור הסטודנטים. בהיבט הכלכלי, ישנו סל הטבות דיפרנציאלי בסך של כששת אלפים ש"ח, כאשר בין הפרמטרים הקובעים את גובה ההטבה הוא כמובן משך תקופת המילואים.

"בהיבט האקדמי, יצרנו עבור הסטודנטים ששירתו במילואים מתווה הכולל קורסים אסינכרוניים, המאפשרים את קיצור זמן הלמידה ומיקודה. כמו כן הועמדה הטבה המקנה עד 2 נקודות זכות הכרה לתואר ועד 4 נקודות זכות, בהתאם לקריטריונים. אנשי הסגל האקדמי משמשים כמנטורים המסייעים באופן פרטני בהשלמת החומר הנלמד. כמו כן גם בין הסטודנטים נוצר ממשק של עזרה שבו סטודנטים שלא גוייסי או שהשתחררו

"מקווים שהשילוב בין הלמידה מהקמפוס, לבין הלמידה מרחוק, יאפשר איזון בין הצרכים של הלומדים השונים לבין שמירה על רמה אקדמית גבוהה"

נשתדל להספיק הכל".

פרופ' ברטולד פרידלנדר, מכללת הדסה: "בראש ובראשונה, השיעורים מוקלטים, בין אם הם מתנהלים בקמפוס, קל וחומר אם מדובר בשיעורים שמתנהלים מרחוק. מעבר לזה, בכל הקשור לעבודה מעשית, מעבדות, התנסות במרפאות וכיוצא בזה, פיצלנו קבוצות והכנו תכנית שתאפשר לסטודנטים נעדרים להשלים ככל האפשר את הפעילות המעשית עד לסוף השנה. לאור העובדה שהשנה התקצרה, היה צורך להתאים את היקפי חומר הלימודים, וזאת מבלי לפגוע בהכשרה האקדמית והמקצועית של הסטודנטים. באופן כללי התפיסה היא שלא משאירים אף אחד מאחור ומעניקים סיוע מותאם לצרכים האישיים של כל אחד".

קבוצת ווטסאפ לחילואימניקים

טובה מרקוביץ', אקדמית אוננו: "הבטחתנו לסטודנטים היתה, כי לימודיהם לא יפגעו והם יסיימו את הלימודים יחד עם חבריהם למסלול. לשם כך נפתחו קורסים מרוכזים בחלק גדול של הקורסים. חלק מהקורסים המרוכזים התקיימו במהלך תקופת הבחינות של הסמסטר הרגיל, ולסטודנטים שהשתתפו בקורסים אלה נבנה לוח בחינות שונה משל חבריהם. ובחלק מהפקולטאות נפתחו הקורסים המרוכזים כחודש וחצי לאחר פתיחת הסמסטר. קורסים אלו נלמדו בקבוצות קטנות ועל ידי צוות מרצים ייעודי.

"יחד עם זאת הוקצו מתרגלים מכל פקולטה שסייעו באופן אישי ושוטף במהלך הסמסטר לסטודנטים המגויינים שהזדקקו לכך. בכל פקולטה נפתחה קבוצת ווטסאפ לאנשי כוחות הבטחון והמילואימניקים, הקבוצה מנוהלת על ידי רכז המילואים של הפקולטה, איש/אשת סגל אקדמי שהיו בקשר מתמיד עם הסטודנטים מהשבוע הראשון של המלחמה.

"התאמות נוספות שהיו לסטודנטים ששירתו במילואים, לאנשי כוחות הבטחון, מפונים ובני זוג של מילואימניקים, היו המרה של חלק מהבחינות לעבודות, הכרה במילואים לנקודות זכות בתואר, הכרה במילואים במקום מחוייבות קהילתית וכן ציון בינארי (עובר/לא עובר) בחלק מהקורסים.

ד"ר פלדמן, תלפיות: "בעקבות המצב, הסמסטר קוצר ועבר ללמידה מרחוק. היקף הקורסים הותאם למספר המפגשים. הדרישות מהסטודנטים פחתו, אם כי היה חשוב לנו שלא תפגע איכות הקורסים. בסמסטר ב' נחזור בע"ה ללמידה היברידית, כאשר חלק מהמפגשים יתקיימו במכללה וחלקם מהבית.

"כבר בשבוע הראשון רכשנו ציוד מתקדם ללמידה מרחוק לחלק מהקורסים. העברנו סדנאות ריענון לסגל על למידה מרחוק, על דרכי הערכה חלופיות, על למידה רגשית-חברתית, וסדנאות העצמה וחוסן".

שגרת מלחמה. גם לאחר שהחטופים יחזרו, וזה המקום לאחל לכל החטופים לחזור הביתה בשלום במהרה, וגם לאחר שהמלחמה תסתיים, המציאות הביטחונית תהא כזאת שיותר ויותר סטודנטים יעשו ימי מילואים בשנים הקרובות, בשונה מהשנים האחרונות. בכל מקרה, תיעשנה התאמות כאלה ואחרות, על מנת לעזור לאותם סטודנטים. אנחנו מנסים לגבש לקראת השנה הבאה מלגות לאותם סטודנטים משרתים ובני/

22.08x28.03	7/7	52	עמוד	מצב הרוח	08/03/2024	89550573-2
מכללת הדסה פרופ' ברטולד פרידלנדר - נשיא מכללת הדסה - 82040						

מכללת אמונה, ביקור בתערוכה. צילום בתיה אייזן

בנות זוג, מתוך הבנה ששירות מילואים איננו מסיבי ילווה אותם במהלך שנות הלימודים הקרובות". הרב ד"ר רחמימי, תלפיות: "חזרנו כמעט לשגרה מלאה, אם כי אנו עוקבים אחר הוראות פיקוד העורף ביחס להכלת כמות הסטודנטים במרחבים המוגנים, ונשמעים לכל הוראה בטיחותית ואקדמית".

שגרה חסוג חדש

ד"ר אפרת גרוסמן, אמונה: "חזרנו לשגרה מסוג חדש. כזו שלא יודעת מה ילד יום. הלימודים מתקיימים במלואם במכללה אבל את הרוח הכללית אי אפשר להסתיר בשום צורה, והיא היתה נוכחת בהגשות סוף הסמסטר שהיו ממש עכשיו, ובהפקות התיאטרון. מסתבר שהמזוזה ממש לא שותקת כשהתותחים רועמים. באופן הפוך אמנות ניזונה מיציאה משגרה. אלו החומרים שלנו. אנשים, חברה, שינויים".

האם החריגים של השנה, ישפיעו על התנהלותכם בעתיד בבחינת הפקת לקחים לעתיד; למשל, קיצור עקרוני של החומר, הפחתת הדרישות, שינוי משך הלימודים וכו'?

הרב שמואל שנהב: "אחד העקרונות שלקחנו להמשך הוא תהליך ההכשרה אשר מותאם ל-On, job training כך שההכשרה היא בשטח ובתנאים של אי ודאות".

הרב ד"ר משה רחמימי: "עדיין מוקדם להסיק מסקנות, אבל מקווים ומתפללים לחזור לימי שגרה יומי המלחמה יישארו כחריגים ויוצאי דופן".

פרופ' ברטולד פרידלנדר: "אנחנו תמיד לומדים מתוך הניסיון שלנו. להבדיל, גם הקורונה לימדה אותנו דברים רבים והובילה אותנו לשינויים מרחיקי לכת בתפיסות ובפדגוגיה שלנו ואני משוכנע שגם ההתמודדות שלנו במהלך החודשים האחרונים תסייע לנו להפיק לקחים ולהטמיע תהליכים שונים לעתיד לבוא".

ד"ר אפרת גרוסמן: "מכל דבר ניתן ללמוד. אני מניחה שכשהכל יגמר, נשב לחשוב יחד מה הדברים הטובים שאנחנו לוקחים מהסמסטר הזה גם הלאה. מה שברור הוא, שהאמנות היתה מפלט לסטודנטים והסטודנטיות שלנו. חלק מהסטודנטים במסלול הגברים שרק נפתח השנה, מצאו את עצמם מגיעים עם מדים לשיעורים, ומשתדלים שלא לפספס, כי זה 'האוויר לנשימה' שלהם".

הרב ד"ר חנו יצחקי: "לעניות דעתי כמעט ולא. המצב של השנה הוא מצב של בדיעבד, ולא צריך להפוך אותו למצב של לכתחילה. אם יש שנה רגילה (האם בכלל יש בישראל שנה רגילה?), כמובן שאנו פתוחים לשיפורים כל הזמן: אם נמצא שהשינויים שעשינו יהיו לטובה, נשתדל להסיק את המסקנות ולשנות. הכל לפי העניין".

טובה מרקוביץ: "אנו לא רואים סיבה בקיצור החומר הלימודי או שינוי אורך הלימודים. ההתגייסות של כלל אנשי הסגל האקדמי והמינהלי של הקריה האקדמית אוננו למציאת פתרונות מידיים ויישומיים עבור אוכלוסיית הסטודנטים שלנו היתה מעוררת השראה וגאווה. מעבר לכך, באופן שוטף מרבית הקורסים בחוגים השונים מוקלטים ומועלים לאתר מאז תקופת הקורונה שגם בה נלמד חלק גדול מהקורסים מרחוק, כך שהעובדה שנאלצנו ללמד באופן שונה מתחילת השנה אינו חריג עבורנו".

פרופ' דן בוכניק: "בשל המלחמה, וההבנה כי

ללימודים. אבל מהר מאוד, עם המצב הרגוע יחסית בירושלים, הלימודים חזרו למסלולם. הסטודנטיות באות לקמפוס ויש אווירה טובה של לימודים, חדות יצירה, ורצון להשקיע בדור העתיד".

ד"ר מיכל פלדמן: "בסמסטר הקרוב אנו חוזרים כאמור ללמידה היברידית מתוך רצון לשמור על 'שגרה', עד כמה שניתן. אני מקווים שהשילוב בין הלמידה מהקמפוס לבין הלמידה מרחוק יאפשר איזון בין הצרכים של הלומדים השונים לבין שמירה על רמה אקדמית גבוהה. כולנו תקווה לחזרה לימים טובים ושלווים, מתוך שלום ובריאות".

הרב משה רחמימי: "האווירה היא השתקפות של האווירה בארץ. יש אווירת דאגה ועצבות, כי כל אחת ואחד מכירים נופל או שבוי או פצוע. עם זאת יש גם רוח גדולה של אמונה, של הזדהות, התנדבות בחוץ ועזרה פנימית הדדית".

ד"ר אפרת גרוסמן: "שְׁלוֹמִי כְּשֶׁלוֹם עִמִּי, אמר המשורר חיים גורי, ואין מתאים מזה עכשיו. האווירה הכללית, היא שיקוף מדויק של מה שקורה בחוץ. אין אצלנו דפים נוסחאות וסיכומים שכל שנה נלמדים באותו האופן מחדש. מה שקורה בחוץ קורה בפנים, ומה שקורה בפנים הנפש, נראה מיידית מבחוץ. זה הכוח של האמונות. יש לנו שליחות בימים אלה. יש מי שדואג לשמירה על החיים, על הגוף, אנחנו צריכים לדאוג לשמירה על הנפש, על הרוח".

פרופ' ברטולד פרידלנדר: "אין ספק שהמציאות השפיעה על כולנו, אנשי סגל, עובדים וסטודנטים, במיוחד במוסד אקדמי שמקנה השכלה גבוהה לכל קבוצות החברה בישראל. המתחים קיימים ועל כן, הרחבנו השנה את התכנית שלנו שמקדמות היכרות ושיח הדדי בין קבוצות שונות. אנחנו נמצאים כל הזמן עם היד על הדופק, קשובים לסטודנטים ומנסים לתת מענה לחששות שעולים. אני שמח לומר שהקמפוס של המכללה האקדמית הדסה הוא מרחב מוגן פיזי ונפשי לכל המסתובבים בו ואנחנו מקווים להמשיך ולהיות מרחב כזה שבו כל אחד יכול לפרוח ולהרגיש בנוח".

הרב שמואל שנהב: "אווירת הלימוד מעידה על כך שהסטודנטים מוצאים בלימודים במכללה מקום של יציבות ומודלינג להתאמה בכל ענייני החינוך וההכשרה. הסטודנטים הביעו הערכה לאופן ההתייחסות והלמידה".

חלק ניכר מהמועמדים שלנו היו ועדיין מגויסים, קיבלנו החלטה להתחשב במגויסים ובנשותיהם ולכן נקבלם ללימודים לתואר ראשון לכל החוגים (למעט החוג לסייעוד ומסלול העתודה האקדמית) בתשפ"ה על בסיס ציוני הבגרות".

ולסיום, מהי האווירה כיום במוסד, לנוכח תהפוכות העת האחרונה?

פרופ' דן בוכניק: "אווירת אחדות וסולידריות עם הסטודנטים המגויסים: מתן סיוע עוטף, סיכום חומרים עבורם ויצירת קבוצות לימוד".

”המרנו חלק מהבחינות לעבודות, והכרנו בשירות במילואים כשווה ערך לנקודות זכות לתואר, וכן בשירות במילואים כשווה ערך למחוייבות קהילתית, והנהגנו ציון בינארי (עובר/לא עובר) בחלק מהקורסים”

טובה מרקוביץ: "אנו משתדלים לקיים את השיעורים בחוגים השונים נקיים מפוליטיקה, ועל כן, מתחילת המלחמה ובאופן שוטף גם עתה, זיקנאט הסטודנטים מקיים קבוצות שיח לסטודנטים וקבוצות דומות גם לסגל האקדמי. בקבוצות שיח אלה יכולים הסטודנטים לפרוק את שעל ליבם, לקבל כלים כיצד להתנהל בשיעור בסביבה רב תרבותית ומתוחה. גם המרצים עצמם מקבלים כלים כיצד לנהל שיעור אשר מורכב מאוכלוסיות מגוונות, תוך שמירה על מקצועיות".

יש צורך גם בשמירה כל הרוח

הרב ד"ר חנו יצחקי: "כשחזרנו ללימודים היה קצת קשה. היו סטודנטיות שגרו רחוק ופחדו לנוע בדרכים. מרכזי המפונים היו צריכים את הסטודנטיות לכמה ימים בשבוע וביקשו שלא 'ניקח' אותן